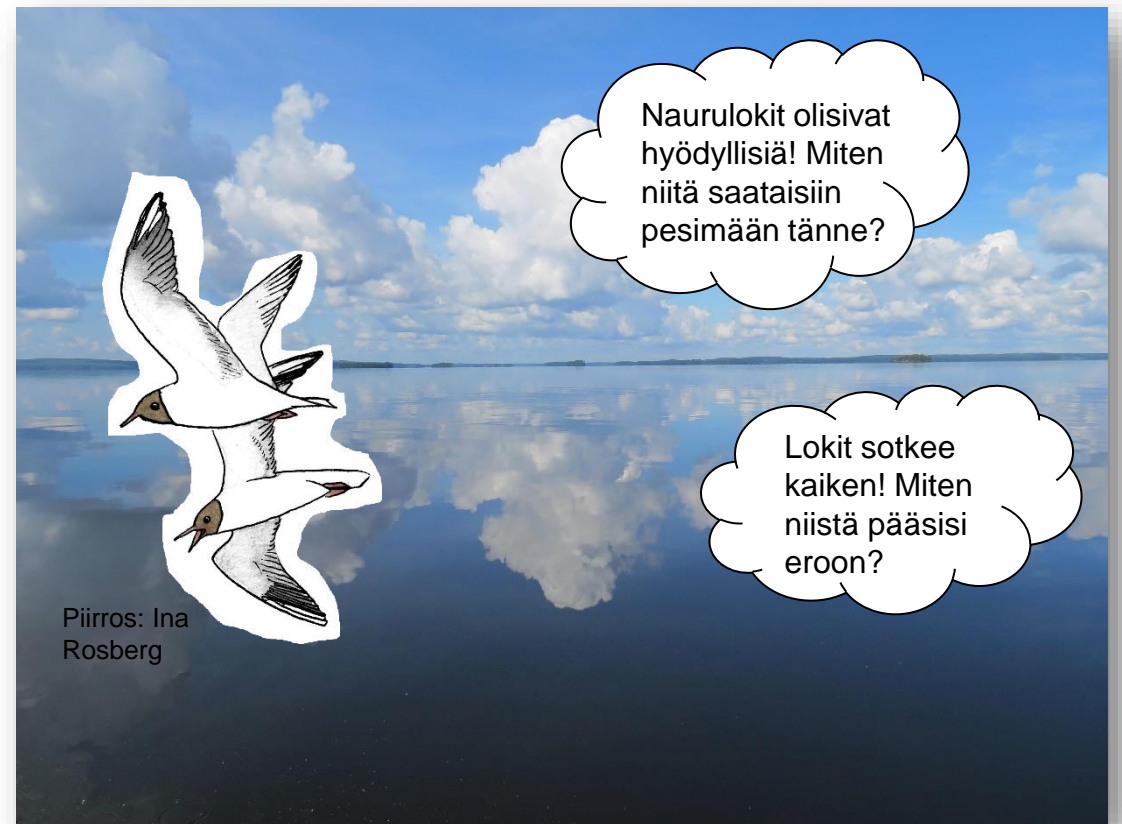

Luonnon monimuotoisuudesta viestiminen (vesiensuojelu)hankkeissa eri toimijoiden kesken

Vesistöasiantuntija
Suvi Mäkelä
Vanajavesikeskus

OLO-webinaari 14.5.2024

Viestinnän ikuiset haasteet: määrä ja laatu ☺

Viestintää ei ole koskaan tarpeeksi eikä se tavoita koskaan kaikkia. Älä silti lannistu mahdollottoman edessä!
Keskity eritoten avainhenkilöihin ja sisäpiiriin.

- 1) Tunnista toimijaverkoston **avainhenkilöt** toiminnan etenemisen kannalta. Tunnista avainhenkilöiden *motiivit* toimintaan.
- 2) Tunnista toimijaverkoston ne ihmiset, joiden tulee olla tiedotuksen **sisäpiirissä**
- 3) Tunnista toimijaverkoston ne ihmiset, joiden on hyvä tietää kuinka asiat etenevät, mutta jotka eivät itse ole aktiivisia toimijoita.
Ulkokehän porukka.
- 4) Muut. **Suuri yleisö & media**

Valittava linja viestinnän sisällöstä ja menetelmistä. Asioiden tekeminen vaatii luottamusta ja se rakentuu parhaiten henkilökohtaisella viestinnällä. Tapaa ihmisiä, käy kohteissa, mieti yhdessä ja kuuntele!

Monimuotoisuus... mitä se edes tarkoittaa? Luonnon monimuotoisuus = LUMO

Vesiensuojelussa ja -hoidossa vaikutetaan luonnonolosuhteisiin.

-> siksi hankkeilla on aina jonkinlainen vaikutus myös lajeihin ja niiden elinympäristöön.

Biodiversiteetti on teoreettisesti parhaimmillaan keskivälisessä vesiympäristössä ja "reunavyöhykkeillä". Rannat ovat monimuotoisempia kuin ulappasysteemit. Ojien penkat sekä pienet tai isot altaat ovat monimuotoisempia kuin ympäröivä alue. Rantaviivan vaihtelevuuden lisääntyminen +.

- Lajirunsaus
- Harvinaiset tai suojellut lajit, vähenevät lajit
- Monipuolinen elinympäristö, joka mahdollistaa monen lajin esiintymisen

Hankealue voi olla lajin x pysyvä elinympäristö, lisääntymisalue tai muutto-, talvehtimis- tai levähdysalue.

Mieti hankkeen tavoite/tavoitteet:
Onko monimuotoisuus syy vai (osa)seuraus?

Lyhytaikainen haitta voi olla pitkäaikainen hyöty!

Monimuotoisuus...motivoi

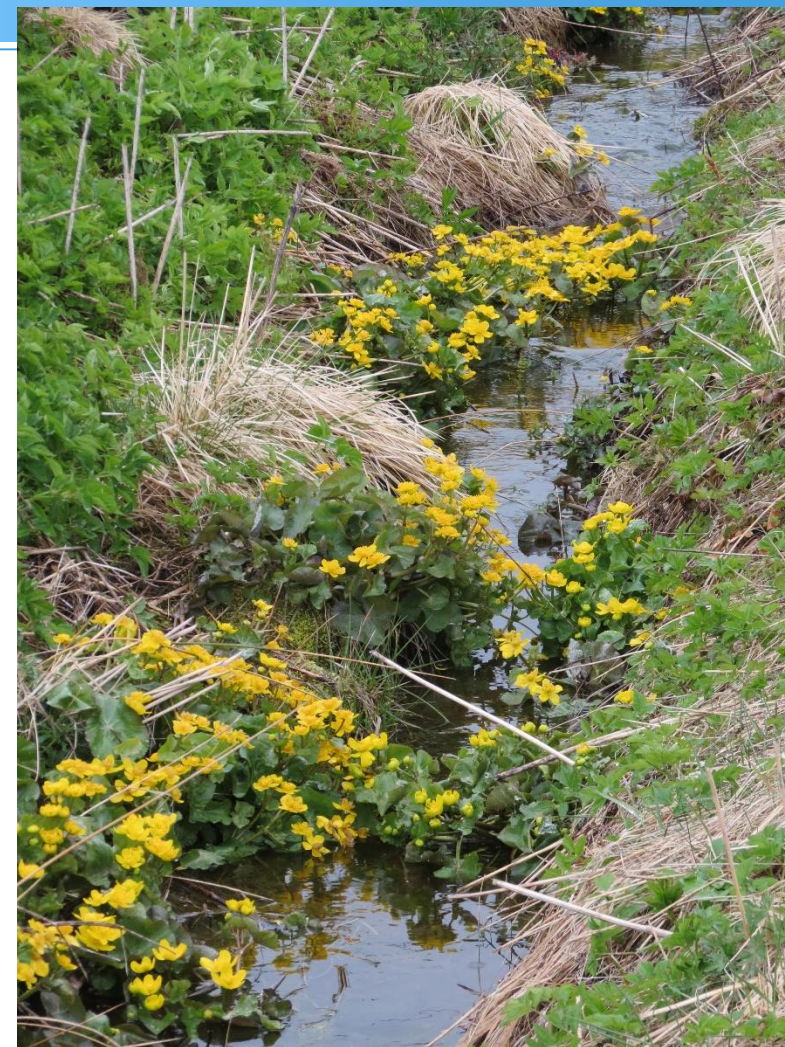
LUMO voi olla **syy** toteuttaa jokin vesistöhanke. Usein kansalaisten kiinnostuksen kohteena ovat

- Kalat
- Linnut
- Maisema -> lajit

LUMOn parantuminen voi olla **myönteinen sivuseuraus**

- Kuormituksen vähentäminen
- Maisema -> lajit
- Yhden lajin elinolosuhteen parannus -> toisetkin lajit hyötyvät
- Vieraslajien torjunta tai leviämisen hidastaminen

Monimuotoisuuden kohentuminen voi olla hankerahoituksen hakumenettelyssä eduksi tai madaltaa muiden vaatimusten tasoa.

Monimuotoisuus...hidastaa

Selvitettävä hankkeen vaikutukset tiettyihin lajeihin.

- Luontokartoitukset ennen
- Luontokartoitukset toimenpiteiden jälkeen

Harvinaiset, suojellut tai direktiivilajit

- AVIn **lupaprosessi** ja havaintojen vaikutus suunnitelmiin
- ELYn lausunnot vesirakentamisesta (ruoppaukset, niitot)
- Hankkeiden vaikutusten arviointi

Suojelualueiden osalta tehtävä toimenpiteiden vaikutusarviota tai hoito- ja käyttösuunnitelmia, esim. Natura2000-alueet, selvitettävä suojelupäätöksien kirjauksia tai haettava poikkeuslupia.

Haasteena kartoitusten **kustannukset**, rajalliset sopivat kartoitusajankohdat ja kartoittajien saatavuus.

Joskus lajisuojelusta tulee vitsi tai ärsytyksen kohde hankkeissa eri osapuolten silmissä -> osattava viestiä niin, ettei into loppu.

Yleisiä havaintoja ympäristönhoidon viestinnästä

Organisaatioiden ja yksilöiden on tärkeää tietää mitä eri tahoilla on meneillään → voidaan välttää turhaa työtä, suunnitella yhdessä ja tiedetään kuka osaa tai voi auttaa. Yhteydenpito itsessään on työlästä mutta kannattavaa!

Viranomainen(kin) on ihminen. Eri hallintoyksiköissä on erilaisia linjauksia samoihin asioihin. Prosessit ja preferenssit on hyvä tuntea. Kysyä ensin, ja varmistaa vielä.

Vesiensuojelu - jos jokin – vaatii (lähes) kaikkien alojen asiantuntemusta mutta on laajasti hyväksyttyä. Tekemisen tarvetta ei juuri tarvi perustella ja verkostojen hyvä yhteispeli ratkaisee tulokset. Hyvä viestintä vaatii työpanosta eli aikaa!

Joskus vesiasioiden hoidon edistämisen viestinnässä kannattaa hyödyntää monimuotoisuuden kehittämismotivaatiota. Toisinaan taas se ei ole tärkeää tai oleellista. Hyvät tekijät ”haistavat” jo hankkeen suunnittelun alkuvaiheessa kannattaako tätä korttia käyttää ja kuinka paljon.

Yleisiä havaintoja viestinnästä

Kansalaisilla/kuntalaisilla aika hatara ympäristölainsäädännön tuntemus.

- Vesiensuojeluhankkeita tehdään paljon ”maallikkopohjalta”, jolloin tarve neuvonnalle on huutava.
- Myös eri viranomaisten roolitus usein epäselvää – virastot ja kolmannen sektorin toimijat menevät sekaisin, eikä tiedetä missä vaiheessa pitää olla yhteydessä mihinkin virastoon.

AVIn suhtautuminen erilaisten lupahakemusten luontoarvojen etukäteiselvityksiin tiukentunut; lajien esiintymistä ja ympäristöarvoja on selvitettävä varsin laajasti jo hakemusvaiheessa - muitakin kuin direktiivilajeja.

Vesistö- ja luontovaikutusten arvioiminen on haasteellista hanketta suunniteltaessa: jokainen kohde on erilainen ja halutun muutoksen täsmällinen määrä tai edes mittakaavan oikein ”arvaaminen” on välillä lähes mahdotonta. Kansalaiset ja media haluavat täsmällisiä vaikutustietoja mutta voiko niitä hyvillä mielin antaa?

Yhteenveto: viestinnän rooli ja mahdollisuudet monimuotoisuusteemassa

Kenelle viestitään

- Viesti kuulijan tai lukijan tarpeisiin ja kuulijalle sopivalla tavalla
- Vältä jargonia, lakikieltä, vaikeita sanoja, besserwisseröintiä, ylhäältä-alas –viestintää
- Hanketyössä viestintä on joskus suodattamista, motivointia ja kompromissien esittämistä.

Koska viestitään

- Avainhenkilöille mieluummin liian aikaisin kuin liian myöhään.
- Tuloksista silloin kun niistä on kerrottavaa

Millä keinoin viestitään

- Keskitä panokset sisäpiirin käyttämään ja toivomaan = tavoittavaan viestintätapaan
- Perinteisen median käytön haasteet – suurta yleisöä ei tavoita yhdellä välineellä
- Mitä jää hankkeen jälkeen ”olemaan” verkkoon tai muualle? Kuka ylläpitää?
- Kuka viestii: organisaatio vai ihminen?

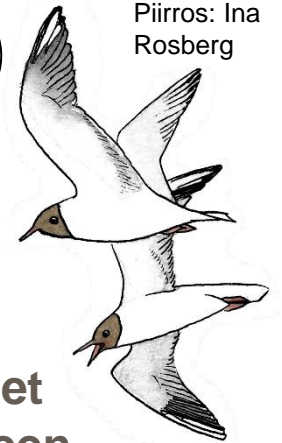

Yhteenveto: viestinnän rooli ja mahdollisuudet monimuotoisuusteemassa

Hankkeen viestintää voi pitää onnistuneena jos:

- Hankkeen rahoittaja on tyytyväinen
- Hankkeen päätoimijat ja -sidosryhmät tunnistavat monimuotoisuustyön erilaiset vaikutukset hankkeen tavoitteisiin + toimintaan ja hyväksyvät ne.
- Hankkeen toimenpiteet sujuvat jouhevasti aikataulun mukaan (tai mahdolliset viivytykset eivät aiheudu viestinnän haasteista) sekä kaikki osapuolet tietävät toimenpiteistä itselleen tarkoituksenmukaiset faktat.
- Hankkeen toimenpiteiden vaikutukset ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta positiivisia ja siitä voidaan viestiä monille tahoille; ympäristöalan ammattilaisille ja paikallisille asukkaille ja päättäjille.
- Hanke innostaa hakemaan seuraavan hankkeen tai toteuttamaan uusia monimuotoisuutta lisääviä tekoja.

Nyt tiedän, että lokit huolehtivat muiden vesilintujen poikasten turvallisuudesta!

Piirros: Ina Rosberg